

pentru a le face accesibile. Din acest motiv tehnic, nu se poate evita întotdeauna o întârziere în accesibilizarea documentelor, în special atunci când este vorba de ultimele documente predate de către organizația creatoare.

5.5.2. Liste cu arhivaliile recent deschise accesului

În mod ideal, publicarea, la intervale regulate, a listelor cu arhivaliile recent deschise accesului trebuie să însoțească ridicarea restricțiilor, pentru a se veni în ajutorul planurilor de cercetare ale universităților, institutelor științifice și utilizatorilor individuali.

5.6. Perioade de protecție prelungite (Articolele 7.1. și 7.2. ale Recomandării)

5.6.1. Monitorizarea problemelor controversate

Evident, accesul la arhive trebuie să fie în acord cu legislația și regulamentele existente, dar experiența poate duce la (și noi nevoi pot impune) amendarea regulilor stabilite anterior. Autoritatea arhivistică națională poate fi autorizată sau invitată de ministerul tutelar să întocmească un raport, asupra problemelor controversate, legate de perioadele prelungite de protecție, pentru a fi supuse atenției autorităților competente. În acest sens, trebuie observat, că durata excesivă a unor perioade de protecție este discutabilă, din perspectiva dreptului posterității de a cunoaște trecutul. La fel, interdicția legală, care este în vigoare în anumite țări, în ceea ce privește clasificarea perpetuă a unor informații (ca de ex. secrete bancare sau material statistic de bază) este în conflict cu principiul general, care interzice legi imuabile.

5.6.2. Probleme speciale referitoare la protecția datelor personale

Indiferent de cât de bogate în detalii sunt regulamentele care controlează accesul la datele personale ale indivizilor la care se referă, al moștenitorilor lor sau al reprezentanților lor legali, ele nu pot anticipa toate cererile și motivele din spatele cererilor. Mii de cereri de acces sunt și vor fi motivate, în deceniile viitoare, de tragediile individuale sau familiale iscate de crimele în masă comise de statele dictatoriale în Europa

secolului al XX-lea. Luarea de decizie în fiecare caz are nevoie de un studiu foarte atent, astfel încât să reflecte spiritul legislației aplicabile.

Accesul la arhivele organizațiilor de poliție politică, ale fostelor regimuri represive, ridică o serie de probleme etice (ca de pildă denunțurile din partea rudelor sau a prietenilor). Au fost înființate instituții speciale de păstrare în nouă țări, care să administreze aceste arhive. Regulile care dirijează accesul la aceste arhive, care au în vedere interesul utilizatorului (persoana interesată, cercetător, jurnalist), sunt aduse la cunoștința publicului.

În majoritatea țărilor care au suferit regimuri represive, arhivele fostei poliții politice au rămas în custodia autorității guvernamentale succesoare, responsabilă cu ordinea publică și securitatea națională. Aceste instituții trebuie încurajate să adopte și să publice reguli asupra accesului la dosarele pe care ele le păstrează, referitoare la represiunea și supravegherea populației sub fostul regim.

5.6.3. Informații personale protejate despre cetățenii străini

Arhivele celor mai multe țări europene dețin mari cantități de documente care conțin informații personale, aflate sub protecție, despre indivizi și familii de naționalitate străină, la baza existenței acestora fiind motive diverse ca:

- (i). războaiele și măsurile de represiune în masă ale secolului al XX-lea (lagăre de concentrare, muncă forțată, expulzări în masă).
- (ii). supravegherea de către poliție a cetățenilor străini și schimburi de informații între instituțiile de poliție politică.
- (iii). mobilitatea crescută a persoanelor în Europa Unită, globalizare economică, dezvoltarea sistemului de studii în străinătate.
- (iv). modificarea frontierelor și dezintegrarea statelor federale.

Protecția și accesibilizarea unor astfel de documente sunt de obicei reglementate de instrumentele juridice în vigoare în țările care le dețin, instrumente care pot fi diferite de cele din țara persoanei sau familiei în cauză.

Un efort pan-european pentru armonizarea regulilor și coordonarea practicilor referitoare la acest aspect ar fi, fără îndoială, în acord cu spiritul Recomandării.

5.6.4. Documente confidențiale interguvernamentale

Statele membre au obligația să respecte normele interne ale organizațiilor interguvernamentale, care se referă la confidențialitatea documentelor create de sau pentru aceste organizații. În mod similar, organizațiile interguvernamentale, care hotărăsc singure regulile care să dirijeze accesul la arhivele proprii, au obligația să respecte normele naționale care se referă la confidențialitatea documentelor primite de la statele membre.

5.7. Declasificarea (Articolul 7.2. al Recomandării)

5.7.1. Declasificarea automată la expirarea perioadei de protecție

Declasificarea documentelor cu restricții trebuie să se producă automat, la sfârșitul perioadei de protecție. Dacă există motive legale, care fac necesară o amânare a deschiderii dosarelor cu restricții, autoritatea care este responsabilă cu clasificarea lor (de regulă, organizația creatoare) trebuie să inițieze procedura de prelungire a clasificării dosarelor, pentru o perioadă determinată. Durata maximă a perioadei de protecție, pentru diversele tipuri de informații clasificate, trebuie hotărâtă prin lege. Perioadele de clasificare trebuie făcute publice, pentru a ajuta astfel utilizatorii de nivel academic și non-academic.

5.7.2. Declasificarea în bloc

Clasificarea în bloc, fără o limită de timp și fără a se baza pe criterii bine stabilite, care să justifice secretizarea, era o practică obișnuită a regimurilor comuniste. Se poate întâmpla uneori și în statele non-dictatoriale. Dacă se are în vedere politica viitoare de acces, continuarea sau reluarea acestei practici trebuie interzisă prin lege, fiind incompatibilă cu Recomandarea.

Cât privește cantitățile de documente clasificate acumulate, moștenite din trecut, experiența câștigată în câteva dintre noile democrații pledează pentru o abordare dinamică, bazată pe eficiență, ca de ex.: stabilirea unui termen final organizațiilor creatoare și succesoare, până la care acestea pot să reclasifice dosarele avute în evidență, pentru o perioadă